A°. 1857. N°. 285.

DINGSDAG 1 DECEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 1 December.

De laatste berigten uit Engelsch Indie hebben doen zien, dat van de eene zijde de opstand zich uitbreidt, terwijl van den anderen kant de Britten voortgaan de opstandelingen met goed geluk te bestrijden, en alzoo op de meest belangrijke punten de orde te herstellen. Nadat Delhi veroverd was, en naar men thans meldt er geenszins met zooveel wreedheid door de Britten zou zijn te werk gegaan, als wel is beweerd, hebben twee kolonnen zich van Delhi in beweging gesteld, één ander kolonel *Greathed* en één ander onder-brigadier *Shower*. De laatste heeft slechts een kleine togt gemaakt, de eerste is echter van Delhi over Allygur naar Agra gerukt; op weg heeft kolonel *Greathed* de rebellen op verschillende punten aangetast en steeds verslagen, totdat hij na 16 dagen marsch, in welken tijd hij stellig 4000 man rebellen had gedood, te Agra aankwam. Daar was men nauwelijks, en dacht men rustig te ontbijten, toen de vijand weder kwam opzetten; meenende, dat hij alleen met het zwakke garnizoen te doen had, viel de ontvangst hem zeer tegen, en werd hij ook hier geheel verslagen. De kolonne was juist bij tijds voor Agra aangekomen. De kolonel was niettemin spoedig daarna weder opgetrokken, om over Cawnpore, Lucknow te bereiken en daarna te Audh te komen. Deze togt van kolonel *Greathed*, aan 't hoofd van 2000 man met 18 stukken, is weder eene roemvolle episode, die eenigzins eene vergoeding schijnt voor de uitbreiding, die het oproer in het rijk van Kotah heeft genomen, waardoor geheel Radjpoutana dreigde tot opstand te komen, en men duchten moest een guerilla oorlog met de krijgshaftige Mahratten te moeten voeren. Te Delhi had *Wilson* het opperbevel overgedragen aan generaal *Penny*, terwijl hij zelf wegens herstel van gezondheid naar 't gebergte is gegaan. Aan den koning van Delhi scheen genade beloofd te zijn; zijn proces zou toch weldra beginnen. Omtrent *Havelock's* hagchelijke stelling is niets naders.

Intusschen geven juist al deze berigten op nieuw aanleiding der Regering te gispen, over de traagheid, die zij in 't zenden van troepen naar Indië in den beginne heeft aan den dag gelegd, eene traagheid, die zoo heilloos was, en waarvan de Regering de schuld op de kompanjie wil werpen. — Daaruit blijkt op nieuw, hoe noodig het is, dat het Indiesch bestuur geheel in handen kome van het Engelsch ministerie, onder toezigt van het Parlement.

Onder de verdere tijdingen behoort hier nog te worden herinnerd, aan de komst van lord *Redcliff* in Engeland; hij zou Konstantinopel intusschen alleen verlaten hebben om familiezaken. — Van een ongeluk, door instorting te Vincennes plaats gehad, zal men onder Parijs mededeeling vinden, waar ook de opening der Wetg. Kamers, en de aanvaarding zijner betrekking door den heer *Dupin* wordt besproken.

In de kwestie der Donauvorstendommen betoogt men meer en meer de ongeschiktheid van de halve vereeniging die thans wordt ter sprake gebragt. Wordt de vereeniging niet redelijk in toepassing gebragt, dan blijft er niets praktisch over dan de *assimilatie*, gelijkvormigheid van bestuur door de Porte, voorgesteld.

Onder Londen zal men eenige berigten vinden uit Amerika; de regering van Washington heeft de zaak van den weg over de landengte van Panama met Nicaragua geregeld, en zal nu *Walker's* expeditie tegenwerken; *Walker* is intusschen reeds weder op weg op zijn veroveringstogt.

In de zitting van onze Tweede Kamer van gister zijn o. a. een paar konklusiën, eenige naturalisatiewetten en de voorziening in de financiële bezwaren den Haarlemmermeer aangenomen; wij hebben gister reeds van het verhandelde in de zitting *per telegraaf* tijding ontvangen en daarvan in twee berigten mededeeling gedaan; vooral de verklaring van den minister omtrent Ned. Indië, waaromtrent wij naar het zittingverslag verwijzen, is niet zonder belang.

Door het ontslag van den minister van oorlog werd de wet op de benoembaarheid van vreemdelingen niet in behandeling genomen. Ter vervanging van den afgetreden minister noemde men de heeren *v. Meurs*, *Dibbets*, *Singendonck* en *Storm's Gr.*

Per telegraaf wordt ons heden morgen gemeld, dat boven allen in aanmerking schijnt te komen kolonel *v. Singendonck*. Aan de Kamer zal eene halfjarige kredietwet voor oorlog worden aangeboden op den grondslag der begrooting van 1857, door den minister van Marine *Lotsy*, welke die kredietwet ook zal verdedigen.

Heden is er geene zitting; morgen zal de Kamer het voorstel tot opheffing van de akzijns op het geslagt in behandeling nemen, waarvan hieronder het verkort verslag der beschouwingen van de Kamer in de Afdeelingen voorkomt.

— Z. M. heeft tegen 1. Jan. 1858 eervol ontslag verleend aan den heer *Forstner van Dambenoy* als minister van oorlog, onder dankb. en hem tevens benoemd tot minister van staat.

— Z. M. heeft, bij besluit van 24 Nov. jl., vernietigd art. 51 van het reglement van orde voor den gemeenteraad van Schiedam. Dat besluit is o. a. gegrond op de overweging, dat art. 48 der gemeentewet voorschrijft, dat de raad niet mag besluiten, zoo niet de grootste helft van het bij art. 4 der wet bepaalde getal leden tegenwoordig is, en dat de bedoeling dezer wetsbepaling is, dat geen besluit mag worden opgemaakt, ten ware de raad, vertegenwoordigd door zijne meerderheid, er toe heeft medegewerkt, en dat het tegendeel zou geschieden, indien met een minder getal behoorlijk ingevulde stembriefjes, dan de volstrekte meerderheid der raadsleden bedraagt, eene benoeming zou kunnen worden gedaan, daar alleen zij, die hunne stembriefjes behoorlijk invullen, geacht kunnen worden tot het besluit medegewerkt te hebben.

— Z. M. de koning heeft in een bijzonder gehoor ontvangen den graaf *v. Reydebrand*, afgetreden sekr. van het Pruissische gezantschap te 's Hage en nieuw benoemd zaakgelastigde van Pruissen te Rio de Janeiro. Z. M. heeft dien heer benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw.

— Uit Luxemburg wordt door de *N. R. Ct.* gemeld, dat de regering voortgaat met het nemen van besluiten. Thans is het inkomen van de ambtenaren verhoogd, daar het getal administrateurs of ministers van 5 op 3 wordt teruggebragt, zullen ook de traktementen van deze 3 wel verhoogd worden.

§— Nadat, onder dagteekening van den 24. November jl., bij de Kamer een voorstel van den heer *Nispen van Sevenaer* en acht andere harer leden was ingekomen, strekkende tot afschaffing van den rijksakzijns op het geslagt, heeft men zich den 27. dier maand in de bijna voltallige afdeelingen bezig gehouden met de behandeling der vraag, of dit voorstel al dan niet een onderwerp van nader onderzoek zal uitmaken. Bij die overweging heeft een aanzienlijk getal leden zich tegen het houden van dat nader onder onderzoek, althans in het tegenwoordig tijdsgewricht, verklaard; terwijl al de overigen zulk een onderzoek allezins gepast en wenschelijk keurden, of zich voorbehielden om, na bij de openbare beraadslaging het voor en tegen te hebben gehoord, deswege te beslissen.

Van de zijde der tegenstanders van de zoogenaamde *prise en considération*, althans in het tegenwoordig tijdsgewricht, werd op den voorgrond gesteld, dat weigering van het nader onderzoek van een voorstel, ingevolge de artt. 110 en 111 der Grondwet gedaan, niet in aanmerking kon komen dan wanneer zoodanig voorstel hetzij als ongerijmd, hetzij als ongrondwettig, hetzij als ontijdig moet worden beschouwd. De kamer, zeide men, is door dat voorstel als overvallen op een oogenblik, dat zij zich met de beraadslaging over de begrootingswetten voor 1858 bezig hield, en dat bij haar veelomvattende regeringsvoorstellen tot wijziging van het belastingstelsel, in verband met de financiële behoeften der gemeenten, aanhangig zijn.

Eindelijk werd nog aangevoerd, dat zelfs, indien al deze bezwaren en moeijelijkheden konden worden ter zijde gesteld, en dus eene geregelde behandeling in de Tweede Kamer van het voorstel gedurende de maand Dec. mogelijk ware, nog een groot bezwaar zou overblijven. Ingeval namelijk het voorstel der negen leden door de Kamer wierd aangenomen, zou de wet op de middelen voor 1858 dienovereenkomstig moeten worden gewijzigd. Maar daarvan zou dan ook het gevolg zijn, dat zoo òf de Eerste Kamer òf de Koning zich niet met het denkbeeld der afschaffing van den akcijns op het geslagt vereenigde, zulk een tak der wetgevende magt zich tot verwerping of niet-goed-keuring der wet op de middelen genoodzaakt zou zien; waardoor de geregelde gang van zaken met het tijdstip van 1 Jan. 1858, dat dan zeer zeker voor de deur zou staan, op eene bedenkelijke wijze zou worden gestoord.

Van de zijde der voorstanders van de *prise en considération* werd beweerd, dat op het tegenwoordig standpunt dezer zaak alleen de vraag te beantwoorden valt, of het voorstel der negen leden nadere overweging waardig is, en op die vraag konden zij niet anders dan toestemmend antwoorden.

— Blijkens een bij het departement van marine ingekomen brief van den kap.-luit. ter zee *G. Fabius*, kommanderende Zr. Ms. stoomkorvet Medusa, geschreven te Hong-Kong den 14. Oct. jl., was aan boord van dien bodem alles wel.

De tegenwoordigheid aldaar van dat stoomschip werd door de gezagvoerders der Nederl. koopvaardijschepen, die zich ter reede van Hong-Kong bevonden en waarvan het aantal steeds vermeerderde, zeer gewaardeerd. *St. Ct.*

*— Een *partikuliere* brief van Decima, op het eiland Japan, van den 23 Sept. meldt ons 't volgende:

„Gister is alhier aangekomen het Japansch Keizerlijk stoomschip de Japan van Java, dat, onder kommando van Nederl. officieren van Batavia aangebragt, na eene goede reis, hier door de Russische oorlogstoomboot, aan boord waarvan zich de admiraal *Putiatine* bevindt, op de gebruikelijke wijze werd begroet, terwijl ook de gewone officiële visites werden gewisseld. Er liggen hier nog 4 Hollandsche koopvaardijschepen, die spoedig achtereenvolgens naar Java terug zullen keeren.

„Het verkeer met de Japanezen wordt telkens welwillender en gemakkelijker. De Japanezen zijn zeer dankbaar voor het door de Nederl. officieren hen gegeven onderwijs in maritieme zaken. Men meent hier zelfs, dat de door Nederland op het traktaat met Japan voorgestelde additionele artikelen zeer gunstig zijn ontvangen, en twijfelt niet aan de bijna algeheele aanneming daarvan door de Japenesche regering.

„Men beweegt zich hier thans volkomen vrij en kan in en om Nagasaki wandelen, en de winkels bezoeken, alles naar lust. Het Brus. stoomfregat heeft hier steenkolen ingenomen."

— Heden zal te Vlissingen in dienst worden gesteld, om binnen kort naar Java te vertrekken, Zr. Ms. stoomkorvet Groningen. De navolgende officieren zullen den état-major uitmaken: kapt. luit ter zee *Courier dit Dubikart*, kommandant; luit. ter zee 1e kl. *R. L. de Haas*, 1e officier; luits. ter zee 2e kl. *M. L. J. van Asperen* en *W. T. Meijen*; adelborsten jhr. *C. C. Six*, jhr. *C. C. van der Wijk*, *S. C. Schotel*, *Wachendorff van Rijn*, *G. A. L. de Haan* en *J. Hecommys*; offic. van gezondh. 1e kl. *Kraake*, 3e kl. *P. J. Losgert*; offic. van admin. 2e kl. *H. J. van de Watering*; scheepsklerk *D. W. Muller*.

— Eergisteren avond is het vijf-en-twintigjarig herinneringsfeest aan den laatsten strijd op den Citadel van Antwerpen onder Neêrlands vlag geopend, en strekte een koncert, den feestelingen in de zaal van de *Vereeniging*, Warmoesstraat, aangeboden door de harmonie-kapel der handboog- en buksschutterij *Claudius Civilis*, tot inleiding der plegtigheden, die gister morgen aanvingen. Ten 10 ure verzamelden de hier aanwezige verdedigers der Citadel zich op de beurs. Eene kommissie bevond zich aan den Rijnspoorweg, tot ontvangst van hen, die van elders verwacht werden. De derde sektie van de vereeniging *het Metalen Kruis* was ten 10 ure op de Botermarkt aangetreden, om, onder begeleiding van [illegible] der schutterij, als eerewacht te marcheren naar de beurs. Nadat de feestelingen van buiten de stad aldaar waren aangekomen, begaf de stoet zich, onder

begeleiding van de stafmuziek en de tamboers der stedelijke schutterij, naar de Nieuwe kerk, om eene hulde aan het graf van *van Speyk* te brengen. Aldaar bevonden zich de hoofd- en subalterne officieren der schutterij. De heer *F. C. Zillesen* sprak de feestelingen bij het gedenkteeken toe en was, in zijne hulde aan den zeeheld gebragt, ook de tolk hunner gevoelens. Na afloop dezer plegtigheid trok de stoet in optogt om het monument aan den volksgeest van 1830 en 1831 gewijd, op den Dam, en begaf zich vervolgens naar het Burgerweeshuis, om er een bezoek aan *van Speyks* gedenksteen te brengen. Daar werden de feestgenooten door Jhr. *P. H. Bicker*, namens regenten van het gesticht, met eene toespraak ontvangen. Ten 12 ure begaf men zich naar de tuinen *Natura Artis Magistra*. *Amst. Ct.*

TEXEL 28 Nov. Uitgezeild Diana, kapt. *Hofker*, Groot Zeewijk, kapt. *Homan*, en Wilhelmina, kapt. *Klint*, alle drie naar Suriname.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 30 *Nov.* 0.09 El; + AP. 7.04. Gev. 0 d.
Keulen, 29 " 2 v. 5 1/2 d. (2 v. 9 d. Rijnl.) Gew. 1/2 duim. Rijnl.

Uit plaats gebrek moeten wij enkele advertentiën, berigten en vervolg der Javatijdingen tot morgen verschuiven.

Oost-Indiën.

— Uit Batavia hebben wij berigten ontvangen tot den 10. Oktober loopende.

Bij besluit van den Goev.-Generaal van Neêrl. Indië is de Sultan van het rijk van Djohor, Pabang, Riouw en onderhoorige eilanden, *Machmoed Moethafar Sjah* vervallen verklaard van het leen van zijn rijk, om reden- genoemde Sultan, in weêrwil van teregtwijzingen voortdurend ongehoorzaam blijft aan het Neêrl. Indiesch goevernement.

In de *Javasche Ct.* is medegedeeld, dat het stoomschip Amsterdam den 6. Aug. ter reede van Koepang was aangekomen met het transportschip Middelburg.

Uit kortelings van den resident van Timor ontvangen berigten wordt het volgende ontleend:

Den 13. Aug. arriveerde aldaar Z. M. stoomschip Merapi, op sleeptouw hebbende het transportschip Hendrik Jan.

Den 20. Aug. kwam het transportschip Ferdinandina Emma aan.

Den 10. Aug. had de resident zich met Z. M. stoomschip Amsterdam naar Rotti begeven, om van de radjas de noodige hulptroepen te rekwireren, welke den 17. daarna door dit stoomschip, de Merapi en het transportschip Middelburg naar Paritty werden overgevoerd, waar de overige troepen reeds gedeeltelijk waren verzameld.

De radja van Amfoang werd verzocht eene voldoende magt op zijne grenzen aan de zijde van Takaip en van Groot Sonnebait bijeen te trekken.

Den 18. Aug. keerden de zendelingen van den resident van Takaip en Groot Sonnebait, werwaarts zij waren afgezonden om den fettor alsnog tot onderwerping te bewegen, zonder gunstigen uitslag terug.

Noch de fettor, noch de keizer wenscht aan de gestelde voorwaarde der onderwerping, naar Paritly op te komen te voldoen.

Telegrafiesche berigten, den 26. Sept. ontvangen deelen verder mede, dat de troepen den 25. Aug. van Paritly zijn opgerukt.

Soenlea, de zetel van *Bakikooi*, is na vier zeer vermoeijende marschdagen, waarvan gedurende 3 dagen gevochten werd, genomen en geheel verwoest; terwijl *Bakikooi* kort voor de komst der militaire magt van daar gevlugt was.

Den 27. Aug. van Bipollo, waar het eerste bivouak gehouden werd, verder naar het gebergte opgerukt zijnde, had nabij het gehucht Neleteh, gelegen in eene kloof, op eene berghelling, digt begroeid met bamboe doerie, de eerste ontmoeting plaats met den vijand, die dadelijk, door scherp geweervuur vervolgd, op de vlugt werd gedreven. Een broeder van den radja van Thie, van het eiland Rottie, sneuvelde bij die gelegenheid. Verder langs een zeer vermoeijend voetpad door boschrijke kloven langs berghellingen en over vrij steile bergruggen voortgerukt zijnde, had omstreeks 12 uur op dien dag de tweede ontmoeting plaats, met een sterker getal vijanden, die zich op eenen boschrijken bergrug nabij Batoe Belok hadden verscholen. Nadat die rug was [illegible], werd de vijand door een dan eens dalend dan weder rijzend terrein, zwaar met bamboe doerie begroeid, met den stormpas vooruit gedreven; terwijl van beide zijden scherp werd gevuurd.

Eerst tegen 3 ure, op een eenigzins open terrein, [illegible] vijand verdreven.

[illegible] gevecht werden zwaar gewond, de kapitein *Juta*, [illegible] die wonden bekwam, de 2. luit. *Diepenhein*, m[illegible]en schot in het hoofd en een in den regter arm, de Europesche sergeant *Berriot*, in den boven linkerarm, die dadelijk geamputeerd is, benevens nog vier Javaansche militairen; 2 Javaansche soldaten werden ligt gewond.

Den 27. Aug. werd van het bivak te Bineno, het verblijf van den toemoekon *Tapika*, dat verwoest werd, opgerukt naar de twee Batoes Oel Noa, van den toemoekon *Kaoe Noba*, welke verlaten gevonden en verwoest werden; hier werd bivak gehouden. De voorwacht, die steeds was vooruit gerukt, had intusschen den bergrug voor Soenleo op den vijand genomen, waarbij de 1. luit. *v. Leersum* een schot in het linker been bekwam.

Den 28. Aug. rukte men naar Soenleo op; er hadden vele schermutselingen plaats tot nabij die batoe, waarbij 6 man der hulptroepen gewond werden; de vijand werd van alle kanten sterk vervolgd en geheel verdreven.

Den 29. Aug. het hoofdkwartier te Soenleo gevestigd zijnde, werden razzias gehouden en de drie aanzienlijkste kampongs van Pietai, met derzelver tuinen, verwoest en eene hoeveelheid padi en djagong door de hulptroepen buit gemaakt.

Den 30. Aug. werd de ruim 500 voeten hooge en zeer steile rotsheuvel Soenleo streng doorzocht en de Nederl. vlag, tot een teeken van overwinning voor de omliggende bevolking, daarop geplant.

Den 31. is een gedeelte der kolonne opgerukt naar Soenikiki, tweede verblijfplaats van *Bakikooi*, die bij de komst der troepen aldaar de vlugt had genomen. Alles werd ook daar verwoest, en op den 1. Sept. ook de batoe Noa Taus, van den toemoekon *Taij Boko*.

Den 2. Sept. werden razzias gehouden in eenige kleine kampongs in de valeijen tusschen Soenleo en Soenikiki.

Intusschen was een zendeling met eenen brief aan den keizer gezonden, om hem tot onderwerping te bewegen, indien hij niet dezelfde tuchtiging wilde ondergaan; hij heeft zijne onderwerping laten aanbieden, doch was, uit vrees, niet te bewegen den resident te Soenleo te komen ontmoeten.

Vermits het te verwachten is dat de keizer, bevrijd van den dwang tot dusver op hem uitgeoefend door zijnen fettor *Bakikooi*, zijn aanbod toe onderwerping nader op eene voldoende wijze zal gestand doen, en vermits het weder eenen ongunstigen keer begon te nemen, werd besloten, niet naar 's keizers verblijf op te rukken, maar over Tatoe Iki naar Paritty terug te keeren. Sedert 30. Aug. waren 2 Sept. waren in het hoofdkwartier aangekomen het hoofd van Passie en de fettor van Amfoang, om den resident te begroeten en van hunne getrouwheid aan het goevernement de verzekering te geven.

Ook twee hoofden van Pietai kwamen vergiffenis voor hun volk verzoeken. Met hen allen werden maatregelen beraamd om *Bakikooi* zoo mogelijk later in handen te krijgen, en werden daartoe ook zendelingen naar Ambenoe afgezonden, die bij terugkomst de tweede vrouw van *Bakikooi*, geheel alleen onderweg aangehouden, medebragten, terwijl eenige dagen te voren de moeffa (spreker) van *Bakikooi* door eene patrouille van hulptroepen was opgevat en opgebragt.

De tuchtiging heeft blijkbaar den gewenschten indruk gemaakt. Na de verwoesting van Soenleo werd de vijand nergens meer gezien en *Bakikooi* is door zijn volk, met uitzondering van 4 mems (voorvechters of orang branie) geheel verlaten.

De projektielen waarmede de vijand schoot, bestonden in brokken zwaar ijzererts en cylindervormige versteeningen.

De vijand sleepte zijne gesneuvelden en gekwetsten mede, zoodat, behalve één gesneuvelde, op den togt slechts belangrijke bloedsporen werden gevonden. Volgens geruchten echter had de vijand veel aan dooden en geblesseerden verloren.

Volgens berigt van Koepang van 14 Sept., was de kolonne op p. m. 200 man na, die nog te Paritty waren, den 10. Sept., over Tatoe Ikie en Paritty, op de hoofdplaats Koepang teruggekeerd. Tatoe Ikie, de zetel van den ottopaha, werd verwoest.

De geblesseerden namen langzamerheid in beterschap toe. Niettegenstaande de groote vermoeijenissen en vele ontbeeringen was de toestand der troepen over het algemeen naar wensch.

Den 17. Sept. is een gedeelte der troepen naar Java teruggezonden.

Een ander gedeelte, met den kommandant der expeditie, zou naar Ledok vertrekken om den radja aldaar tot onderwerping te brengen.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de bijeenkomst der Tweede Kamer van gister heeft de voorzitter medegedeeld, dat zijn ingekomen twee adressen, betreffende de zaak der spoorwegen, te weten: van de prov. Staten van Overijssel, en van de Kamer van Koophandel te Almelo.

Aan de orde is de beraadslaging over de konklu[sie] der kommissie, in wier handen gesteld is het reg[e]rings-verslag van het beheer en den staat der Oo[st-]Indiesche bezittingen over 1854. Die konklusie str[ekt] om een afschrift van het rapport aan den minis[ter] van Koloniën te zenden.

De heer *Hugenholtz* heeft de aandacht des mi[nis]ters gevestigd op een geschrift van den heer *A. J. Janssen*, resident van Menado, vooral ten aanz[ien] van het daarin voorkomende over de Solo-eila[nden] en de zeerooverijen in die streek.

De heer *Elout* heeft gevraagd: 1°. of in den l[aat]sten tijd maatregelen zijn genomen om de verde[di]gings-middelen op Java in een goeden staat te breng[en] of te houden? 2°. of de Regering bij voortdu[ring] vrijheid wil laten om in Ned.-Indië het Evangelie [te] verkondigen? Ten opzigte van dit laatste gaf [hij] den wensch te kennen, dat de Regering zich [zou] spiegelen aan hetgeen in Britsch-Indië gebeurd [is,] en zich zou wachten van het bijgeloof der Moham[me]danen in de hand te werken.

De minister van Koloniën heeft daarop, naar a[an]leiding van het door de vorige sprekers in 't midd[en] gebragte, verklaard: dat de Regering de noodzak[e]lijkheid, om de zeerooverij in O.-Indië te bestrijd[en,] geheel erkent; dat zij voornemens is, die bestrijdi[ng] met nog meer kracht dan tot dus ver te doen pla[ats] hebben, zoodra de daartoe noodige middelen, voo[ral] van de marine, aanwezig zullen zijn; dat dit, na[ar] hij hoopt, in den loop van het volgende jaar het ge[val] zal zijn; dat van Sept. 1856 tot Nov. jl. ru[im] 5000 Europeanen naar Ned. Indië vertrokken zij[n] om daar het leger te versterken, en dat eerlang n[og] eenige honderden manschappen zullen volgen; da[t,] volgens de opgaaf van den minister van Marine, [de] Nederl. Indiesche Regering, indien geene teleurste[l]ling in dit opzigt ondervonden wordt, in het vo[l]gende jaar over 18 oorlogstoomschepen zal kunn[en] beschikken; dat alzoo al het mogelijke is gedaan o[m] de land- en zeemagt in O.-Indië op eene voldoen[de] sterkte te brengen en te houden, ten einde de R[e]gering aldaar in staat te stellen om, zoo nood[ig,] met kracht te handelen en aan alle mogelijke gebe[ur]tenissen het hoofd te kunnen bieden; dat, volg[ens] een gister ochtend ontvangen berigt, de exped[itie] naar Timor, tot beteugeling van overmoed onder[no]men, met een goeden uitslag is bekroond, en d[at] Ned. Indië in een staat van rust en vrede verkee[rt;] dat ook ten aanzien van de Indiesche geldmidde[len] de meest geruststellende mededeeling gedaan kan wo[r]den; dat de goev.-gen. over zeer aanzienlijke somm[en] kan beschikken, zoodat hij sedert eenige maand[en] zelfs geene wissels op de Nederl. Regering heeft b[e]hoeven te trekken. Verder verklaarde de ministe[r,] dat de Regering ten aanzien van de verspreiding v[an] het Evangelie haar onzijdig standpunt handhaaft, d[at] eene afwijking daarvan strijdig zou zijn met het R[e]gerings-reglement.

De konklusie van het rapport is daarna zond[er] stemming aangenomen.

Vervolgens zijn voor kennisgeving aangenomen, [de] medegedeelde overeenkomsten met Portugal en m[et] Turkije, betreffende de toelating van konsulaire age[n]ten in de overzeesche bezittingen.

Na eenige woordenwisseling is ook, met algemee[ne] stemmen, goedgekeurd de begrooting van uitga[ven] voor de Algemeene Landsdrukkerij over 1858.

Daarna is beraadslaagd over het ontwerp van w[et] tot voorziening in de financiële belangen der gemeen[te] Haarlemmermeer, en is hetzelve aangenomen met [illegible] tegen 24 st. — Tegen stemden de heeren *Ba[illegible]*, *Anemaet*, *v. Foreest*, *v. Heiden*, *v. Eck*, *Hoffma[n]*, *Luyben*, *v. d. Poel*, *Nolthenius*, *Hoekwater*, *Godefroi*, *v. Lijnden*, *Oosting*, *de Brauw*, *de Kempenae[r]*, *Gevers Deynoot*, *Poortman*, *Bosscha*, *Heemsker[k]*, *Delprat*, *v. Franck*, *v. Deinse*, *Hengst* en *Stolte*.

De daarna aan de orde gestelde beraadslaging ov[er] het ontwerp tot regeling der benoembaarheid v[an] vreemdelingen tot lands-bedieningen is tot een n[a]deren tijd verdaagd, op verzoek van den minist[er] van Justitie, nademaal het departement van Oorlo[g] voor een groot deel bij dit ontwerp betrokken is[,] en de minister van Oorlog reeds aan Z. M. zij[n] ontslag heeft ingediend, weshalve het genoemde de[]partement nu bij deze beraadslaging niet vertegen[]woordigd zou kunnen worden.

Hierna zijn de ontwerpen tot bekrachtiging v[an] provinciale belastingen alle aangenomen met alg[e]meene stemmen.

De diskussie over het in overweging nemen van het voorstel der 9 leden, betreffende de afschaffi[ng] van den akzijns van het geslagt, is bepaald op aans[t.] woensdag.

Het ontwerp, tot aanvulling der wetten omtren[t] den akzijns op het zout (vrijdom voor de zeevis[]scherijen), is aangenomen met algemeene stemmen[,] nadat eene door den heer *van Bosse* voorgestelde verandering van art. 8 was goedgekeurd.

De Kamer is hierna gescheiden tot aanst. Woensdag.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 28 November.

De krisis doet zich in Duitschland zeer gevoelen; de Bank doet het mogelijke, om de verbreiding van de krisis tegen te gaan, zonder dat het nog veel baat.

Uit Belgrado berigt men, dat de gevangen Senatoren steeds met veel hardheid worden behandeld, ofschoon de vorst, al zij het dan ook voor de vorm, eene mildere bejegening heeft voorgeschreven. De nabestaanden der gevangenen hebben zich thans tot den Sultan gewend.

Volgens partikuliere brieven uit Konstantinopel, zouden de gezanten van Rusland en Sardinië bevel hebben gekregen, zich met *Reschid Pacha* in verbinding te stellen; de Pruissiesche zaakgelastigde had dit reeds gedaan.

— 30 *Nov.* Met. 5 pCt. 80⁵/₈; Nat. 83³/₈; Bank: 978; Credit Anst. 195¹/₄; Noord-Bahn akt. 175¹/₂; O.-Fr. Spoorw. akt. 275¹/₄; Saltzb. Sp. akt. 100¹/₈; Lomb.Ven. 93; W. op Lond. 10.34; Zilv. 7³/₄; G. 11¹/₄.

BERLIJN, 29 November.

Bij koninklijk besluit worden de beperkende bepalingen voor den wettelijken rentevoet voor den tijd van drie maanden geschorst. Geen hoogere rente mag worden bepaald dan die tot dusverre voor een leening van langer dan een jaar is toegestaan.

ENGELAND.

LONDEN, 29 November.

De *Observer* zegt, dat het berigt van het voornemen der ministers, om in het parlement een voorstel te doen, tot het dadelijk opheffen der Oost-Ind. Compagnie, ontijdig is.

Het kabinet zal de zaak langs den weg der enquête behandelen en eene kommissie benoemen, om die te onderzoeken.

De terugreis van lord *Redcliffe* wordt bevestigd; maar zij geschiedt uitsluitend ter regeling van huisselijke aangelegenheden van dien diplomaat.

De Leviathan is gister vijftien voet op de helling vooruit geschoven.

De Engelschen, welke vroeger op de Sardinische stoomboot Cagliari zijn geweest en derhalve door de Napelsche goevernement gevangen worden gehouden, hebben, na vele ernstige pogingen, het bezoek van een geestelijke mogen ontvangen. Voortaan zullen zij ook het bezoek van den Engelschen viceconsul mogen ontvangen.

De tijdingen uit Bombaij en Calcutta, wier hoofdinhoud reeds bekend is, laten zich in bijzonderheden niet volgens verlangen mededeelen. De algemeene opinie is, dat ondanks de, men zou zeggen beslissende, wapenfeiten van Lucknow en Delhi, de muitelingen zoo ontmoedigd en de opstand niet zoo geknakt is, als men niet ten onregte verwachtte. De opstand heeft zich onmiskenbaar uitgebreid en strekken zich uit, die tot dusverre rustig waren gebleven. Pendjab, Padjpontana en geheel het noordwesten van Hindostan zijn daar, om dit te bewijzen. De bijzonderheden omtrent den opstand in Kotah, een gedeelte van Radjpontana en den moord der Europeanen zijn genoegzaam bekend. De opstand in Radjpontana zal daarom moeijelijk te onderdrukken zijn, want de stammen, welke die streeken bewonen, grootendeels roovers van beroep, zich, worden zij vervolgd, gemakkelijk in de ondoordringbare bosschen verschuilen; het is dus niet onwaarschijnlijk, dat al is overal de rust hersteld, daar een geregelde oorlog zal moeten gevoerd worden. — Het leger in Delhi schijnt in een alles behalve gunstigen toestand te verkeeren. Regimenten, die 1000 man sterk voor dien kwamen zijn door ziekte en ten gevolge der gevechten tot op 300 man verminderd. Omtrent de na de inneming van Delhi bedreven wreedheden vertelt men, dat die zeer overdreven zijn voorgesteld; dat hier en daar wreedheden bedreven zijn is zeker, maar de koelste natuur had na zooveel tegenstand en verbittering, en op het gezigt van de martelingen die hunne broeders waren aangedaan, onmogelijk naïve meester kunnen blijven. De zonen van den Koning van Dehli, die niet dadelijk bij de inneming gedood zijn, zijn niet doodgeschoten op de verschrikkelijke wijze als was vermeld, maar na een behoorlijk onderzoek en vonnis. Ten opzigte van den Koning verkeert men in eene moeijelijke stelling. De instruktie doet de ernstigste beschuldigingen tegen hem rijzen, zoodat het doodvonnis over hem zal moeten geveld worden; uitvoering van zoodanig vonnis verlangt ook de openbare meening; doch kapitein *Hodson* heeft, toen hij den koning gevangen nam, het leven gewaarborgd. De vraag is nu hoe de regering in deze zal handelen. — Nadere berigten omtrent Lucknow doen blijken, dat de troepen die het hebben ontzet en zonder ernstige verliezen den 20. Sept. er gebleven zijn. Men hoopte met de uit Dehli onder *Greathead* afgezonden kolonne er aan het einde van Okt. 7000 man te hebben. Hier schijnt niet onvermeld te blijven, dat gen. *Outram*, toen hij gen. *Havelock* versterking gebragt had, het opperbevel over de gezamentlijke troepen had op zich nemen, hetgeen gen. *Havelock* hem ook aanbood, geweigerd heeft de vruchten van diens moeijelijke pogingen te plukken. Een zeldzaam voorbeeld van belangeloosheid. Bij Agra heeft de bovengemelde kolonne van kolonel *Greathead* de rebellen, die den Engelschen onverwacht te lijf vielen, geheel verslagen en 2000 hunner gedood. Den vlugtelingen viel in de naburige plaatsen een zeer slecht onthaal te beurt. Ook te Malwa zijn de opstandelingen verslagen en is het rustig. Te Neemuch heeft de bezetting een uitval gedaan, en de rebellen, die de stad omringden, teruggedreven, zoodat zij in een naburig fort de wijk namen, tot welks belegering, men niet sterk genoeg was. Te Dhaghur was den 2 Okt. het 3e reg. van Bengalen opgestaan. Te Ahmedabad was een komplot gelukkig ontdekt en had men 18 zamenzweerders teregt gesteld.

LONDEN, Maandag 30 November.

De Canada is van New-York aangekomen met berigten van 17 Nov. *Bringham Young* heeft in de geheele uitgestrektheid van Utah de krijgswetten doen afkondigen. — Aan de federale troepen wordt de komst op het grondgebied verboden. Die federale troepen hebben reeds veel van de koude te lijden, terwijl de Mormonen toevoeren van levensmiddelen voor hen hebben opgeligt.

Een verdrag tot het daarstellen van een vasten transito-weg over Nicaragua is tusschen N. Amerika en Nicaragua gesloten, door den heer *Frisari*, afgezant van laatstgenoemde republiek, en den heer *Cass*, staatssekretaris van de regering te Washington. Die transito-weg zal geheel onzijdig gebied blijven, ten gebruike voor alle natiën. Lord *Napier*, gezant van Engeland en de heer *de Sartigues*, gezant van Frankrijk hebben verklaard, dat zij volgaarne de onzijdigheid van den weg wilden waarborgen. Door de Unie is aangenomen den weg te beschermen, met name tegen *Walker*, tegen wien door de N. Amer. regering bevel is gegeven overal, waar hij mogt gevonden worden, hem in hechtenis te nemen.

Men verwacht, dat de bank van Engeland aanstaanden Donderdag de diskonto zal verminderen.

— 30 *Nov.* Gec. 91¹/₂; Sp. 1¹/₄ pCt. 25¹/₄; Rusl. 5 pCt. 105¹/₂; 4¹/₂ pCt. 95; Holl. 4 pCt. 96¹/₂; 2¹/₂ pCt. 62¹/₈; Peru 4¹/₂ pCt. 75; Sard. 5 pCt. 88¹/₂; Mex. 18³/₄.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 November.

Er is den vorigen nacht ten 2¹/₂ uur een groot ongeluk in het kasteel te Vincennes voorgevallen. De derde verdieping van de *Tour de l'horloge* is ingestort, vijf en twintig militairen en vijf gevangenen, die zich in de wachtkamer bevonden, zijn onder het puin bedolven; men is bezig de slagtoffers op te graven. De keizer heeft zich dadelijk naar de plaats van het ongeval begeven.

De officier der wacht, die een afzonderlijk vertrek had met bijzonderen uitgang, heeft zich op de binnenplaats kunnen redden; de 5 wacht doende jagers zijn, even als de korporaal, die de deur moest openen en daarom niet te bed was, het gevaar ontkomen, door bij 't eerste kraken te vlugten; de sergeant der wacht, die in de Krim gediend heeft, heeft met onbegrijpelijke krachtsinspanning zich eenige ruimte onder de puinhoopen weten te maken, waardoor hij lucht kreeg; deze man heeft men, na 5 uren arbeidens, gered; met het verdere werk heeft men slechts zeer langzaam kunnen vorderen; 5 lijken waren heden morgen opgedolven; de 15 anderen zal men eerst later kunnen bereiken.

De vergaderingen van het wetgevend ligchaam zijn heden geopend. De eigenlijke werkzaamheden zullen den 18 Januarij beginnen. De heer *Fould* heeft het keizerlijke besluit voorgelezen, waarbij de zitting geopend wordt, ten zoo einde men kunnen overgaan tot het onderzoek der geloofsbrieven en de aflegging van den eed; de graaf *de Morny* heeft, als president der vergadering, eene korte redevoering gehouden. De heeren *Carnot* en *Goudchaux* nemen geene zitting; de heer *Hénon* zal den eed doen; de heer *Migeon* heeft zijn onslag genomen, om zich weder als kandidaat te stellen en na zijn vonnis een nieuw mandaad der kiezers te vragen.

Heden zijn de heeren *Dupin* en *Vaïsse* geïnstalleerd, de eerste als prokureur-generaal, de andere als president bij het hof van kassatie. De heer *Dupin* heeft eene redevoering gehouden, waarin hij trachtte aan te toonen, dat zijne betrekking, als exekuteur-testamentair van *Louis Philippe's* nalatenschap, hem genoodzaakt heeft in 1852 zijn ontslag in te dienen, zoodat dit geen politiek karakter had, en dat hij dus, nu die nalatenschap geregeld was, de benoeming had kunnen aannemen, zonder daarom inkonsekwent te zijn. Over het algemeen spreekt men hem daarvan toch niet vrij, immers zijne geheele leven beschuldigt hem. Tijdens het eerste keizerrijk begon hij zijne karrière als advokaat en werd verdacht in zijn handboek over het Romeinsche regt toespelingen gemaakt te hebben op *Napoleon* en den dood van den hertog van *Enghien*. Gedurende de honderd dagen behoorde hij tot de oppositie, maar verdedigde met de beidee advokaten *Berryer* den marschalk *Ney*. Gedurende de restauratie was hij de raadgever van den hertog van *Orleans*. Den 24. Febr. 1848 werkte hij voor het regentschap der hertogin van *Orleans* en den 25. Febr. huldigde hij de republiek. Hij was een der grondvesters van de Julij-dynastie, de intime vriend van de familie *Orleans*, president van de op den 2. Dec. 1851 ontbonden nationale vergadering en neemt in Nov. 1857 dezelfde betrekking aan, die hem den 23. Aug. 1830 tot loon voor zijn trouw werd geschonken.

De eenige zoon van den generaal *Lamoricière*, die zich sedert kort met zijne moeder en twee zusters in Frankrijk bevond, is overleden. Toen de Fransche regering kennis had gekregen van de ziekte des jongelings, gaf zij onmiddelijk aan de betrokken autoriteiten bevel, den generaal, als hij den lijder mogt willen bezoeken, ongehinderd over de grenzen te laten, zonder dat het noodig ware hem aan eenige formaliteit te onderwerpen.

PARIJS, 29 November.

De koningin van Spanje is gister avond van een prins bevallen.

— 30 *Nov.* Rente kont. 90,50; op tijd 3 pCt. 67,20; Fr.-Oost.-Spoorw. 668; Sp. 1¹/₄ pCt. 24³/₄; 3 pCt. 37⁵/₈.

Gratis ingevolge beschikking van de Arrondissements-Regtbank te Utrecht, van den 11. Maart 1857.

⁂ Bij vonnis van de arrondissements-Regtbank te Utrecht van den 6. November 1857, is verklaard dat het tusschen FRANS HENDRIK OOSTERMAN, gewoond hebbende te Utrecht, doch thans geen bekende woonplaats noch verblijf in het koningrijk hebbende en zijne echtgenoote JOHANNA PHILIPPINA VAN RIJN, wonende te Utrecht, doch verblijf houdende te Odijk, bestaande huwelijk door echtscheiding is ontbonden.

Voor uittreksel ingevolge de artikelen 828 en 811 van het wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Mr. A. S. VAN HENGELAAR,
Procureur.

Gratis ingevolge beschikking van de Arrondissements-Regtbank te Utrecht van den 15. April 1857, geregistreerd in deel 89 folio 186 vak 6.

⁂ Bij vonnis van de Arrondissements-Regtbank te Utrecht van den 30. October 1857 is verklaard, dat het tusschen WILHELMUS NICOLAAS WINTERSHOVEN, wonende te Utrecht, en zijne echtgenoote GERARDA SCHOONHOVEN, bestaande Huwelijk door echtscheiding is ontbonden.

Voor uittreksel ingevolge de artikelen 828 en 811 van het wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Mr. A. S. VAN HENGELAAR,
Procureur.

⁂ Allen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan de Erven wijlen den WEW. Hr. C. KUPPENS, in leven R. K. Pastoor te Utrecht, worden uitgenoodigd, daarvan vóór den 6. December e.k., schriftelijk opgave te doen aan den Executeur testamentair, Mr. A. W. K. ARIENS, Advocaat aldaar.

⁂ Commissarissen van den Schalkwijkschen weg,

Gelet op den stand der rekening van hun beheer over 1857,

Brengen ter kennis van de houders der aandeelen in de geldleening ten laste van den weg van *Utrecht* naar *Schalkwijk*, dat de coupons der obligatien van *f* 500.—, ten laste van den voorschreven weg, verschijnende 1 Januarij 1858, groot *f* 22,50, zullen worden betaald met *f* 19.—, bij den Heer G. A. DE WIT, Secretaris Thesaurier van den voorschreven weg, in de Ridderschapstraat te Utrecht; bij wien de rekening over 1857, ter visie van de aandeelhouders zal voorliggen.

HOUT- EN HOOIVERKOOPING OP VREEDENDAAL aan de BILTSTRAAT.

⁂ Op Donderdag 3 December, ten 10 ure, van Esschen- en Elzen HAKHOUT, Stommels en Spaanders op *Koelenberg*; Elzen, Willigen en Populieren, Appel- en PEERENBOOMEN, Iepen SNOEILING en TAKKENBOSSEN, als bij billetten omschreven; benevens 10,000 $1/2$ Ned. ponden welgewonnen MAAT-LANDSHOOI, staande en te bevragen bij W. KOOIJMAN, op de Bilt. Waarvan de Verkooping zal worden gehouden op *Vreedendaal* voornoemd, ten overstaan van den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER te Utrecht.

HOUTVERKOOPING op VOORDAAN. aan de Greenekan.

⁂ Op Donderdag 10 December, ten 10 ure, van eene partij EIKEN-BOOMEN geschikt tot Bergroeden, Pompen, enz Eiken- en Essen HAKHOUT, Eiken- en Beuken-KAGCHELBLOKKEN, alsmede ONDEREINDEN, TAKKEBOSSEN, STOMMELS enz. ten overstaan van den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER, te Utrecht.

HOUTVERKOOPING

op *BEERSCHOTEN* onder de Bilt,

⁂ op Donderdag den 17. December 1857, des voormiddags ten 10 ure, van eene aanzienlijke partij zware Beuken en Eiken TAKKENBOSSEN, Eiken, Beuken, Berken en Sparren HANDHOUTEN van 22 à 28 dm., Eiken HAKHOUT van 10 à 11 jaren, en eene groote partij REK- en DEKSPARREN. Alles gemakkelijk zoo te water als per as te vervoeren.

HOUTVERKOOPING OP DE GOEDEREN VAN DRAKESTEIN, aan de Vuursche,

⁂ op Maandag den 4. Januarij 1858, van zware BEUKEN- en EIKEN BOOMEN, geschikt voor Berg-roeden, Pompen, enz.; ruim 700 SPARREN BOOMEN, deels gerooid, deels staande, geschikt tot Heimasten en ander werkhout, zwaar Eiken-, Elzen- en Beuken HAKHOUT, eene aanzienlijke partij drooge schelften TAKKENBOSSEN, STOMMELS, gekloofd HOUT, uitgedunde SPARREN, SNOEILING, enz.

Onderrigt bij den Veldwachter JAAP VELDHUIZEN, aldaar.

MEN BIEDT TE KOOP:

⁂ Een **Staande Klok**, bijzonder geschikt ter plaatsing in een gang of vestibule, en een **Piano** 6 octaaf *Eng. Mekaniek*, een en ander is in den besten staat, en **vraagt te huur**, tegen Mei, een net HUISJE, op fatsoenlijken stand, huur *f* 200 à *f* 300, bij voorkeur geschikt tot uitoefening van een Garen- en Band-affaire. Aanvraag en opgaaf aan het adres van J. MADO, Boekh. aan de Jansbrug No. 39.

UITVERKOOP

⁂ van een groot assortiment der nieuwste **BAL-ROBES**, als ook der nog voorraadige **Model-Mantels.**

GIESBERTS & TITO.

⁂ Een **Loodgietersknecht**, onder Attest van bekwaam- en eerlijkheid, niet in Utrecht werkzaam zijnde, duurzaam werk verlangende, adressere zich *franco* onder letter R. bij den Boekverkooper W. MAARSCHALKERWEERD te Utrecht.

⁂ De in het voorgaande jaar met zoo veel graagte ontvangene

Geparfumeerde KALENDER

is voor **1858** mede alom verkrijgbaar à 50 Cts.

⁂ De ondergeteekende berigt zijne geëerde begunstigers, dat hij *van nu af aan* voor het St. NICOLAASFEEST is uitgepakt, en ruim voorzien is van alles wat tot zijn vak behoort. Hopende op een ruim bezoek, beveelt hij zich minzaam in ieders gunst.

H. C. VAN SENDEN.

Banketbakker en Confiturier. — *Donkere Gaard*, Lett. F. No. 41.

J. D. NOLET,

Ganzenmarkt,

⁂ heeft ontvangen voor *ST. NICOLAASGESCHENKEN*, eene groote keus NIEUWIGHEDEN, alsmede eene ruime sortering KINDERSPELEN.

Bij J. MADO aan de Jansbrug No. 39,

⁂ zijn ter gelegenheid van **St. Nicolaas** voorhanden: Eene groote sortering PRENTEBOEKEN in alle soorten en prijzen, gekleurde en ongekleurde PRENTEN, CHINESCHE SCHIMMEN met en zonder Tex, PAPETEUIS ALBUMS, VERF- en PASSERDOZEN, SCHRIJF-, ZAK- en TEEKENPORTEFEUILLIES. Eene groote Collektie **Gezelschapspellen**, waarbij TOMBOLA zonder nieten, met luimige Devizen van *J. Schenkman*, SPOORWEGREIS BINNEN KAMEREN, enz. enz. Wat men ter bezigtiging mogt verlangen, gelieve men aan te vragen, gedurende deze week vindt men alle artikelen behoorlijk ontpakt en ten toon gespreid.

A. H. VAN BOEKHOVEN,

— Lijnmarkt, E, 64. —

Dames- en Heeren-Coiffeur. — Groot Magazijn van Parfumeriën, Toiletzaken en Scheerbehoeften;

abonneert voor het KAPPEN en HAARSNIJDEN, en verkoopt de fijnste soorten van POMMADES, ODEURS en ZEEPEN, alsmede uitmuntende *Sponzen*, *Nagel-* en *Haarborstels*, *Kammen* enz. Verder maakt hij eene geheel nieuwe, *éénige* soort van *Bandeaux*, benevens *Toupets*, *Paruiken* en *Touren*; — terwijl hij voorts bijzonder de aandacht vestigt op de bij hem voorhanden voortreffelijke, alléén echte *Macassar-Olie* en *Macassar-Pommade*, gelijk ook vooral op het bij hem aanwezig Dépôt der nu pas ontdekte

KROMATOGÈNE,

het thans éénig voor goed erkende middel, om, zonder het minste gevaar, *oogenblikkelijk*, en in alle standhoudende schakeringen het hoofd- en baardhaar zelf te kleuren. — Van het vroeger tot datzelfde einde gebezigde EAU-BERGER is bij hem nog een kleine voorraad, tegen *f* 2.75 de flacons, te bekomen.

⁂ De ondergeteekende berigt, dat hij van af 1°. DECEMBER e. k. eene **DILIGENCE DIENST** voor passagiers en goederen tusschen *Gorcum en Utrecht* zal openen, vertrekkende van Gorcum des morgens ten half tien uur, in correspondentie met de Trein van 1.30 's middags naar AMSTERDAM en ROTTERDAM en van Utrecht des morgens na aankomst van den eersten Spoortrein van die plaatsen.

De Diligences zullen te Utrecht en Gorcum aan de kantoren der *ALGEMEENE POSTWAGEN-ONDERNEMING VAN GEND & LOOS* af en aan rijden.

Breda 30. Nov. 1857. W. HOOGENDIJK.

⁂ De ondergeteekende berigt dat hij bij den Boekverkooper W. J. A. MULDER, in de Pottenstraat eene bevallige collectie BOEKGESCHENKEN, alsmede eene aanzienlijke voorraad *Münchener Platen met Hollandsche tekst*, voor groote en kleine kinderen gedeponeerd, en hem *gelast* heeft die geschenken voor *minst mogelijke* prijzen te verkoopen.

† NICOLAAS.

OESTERBERIGT.

⁂ De Wed. H. KOENDERS berigt aan hare geëerde begunstigers, dat zij weder heeft ontvangen eene lading met Texelsche, Zeeuwsche en Engelsche OESTERS, die vet en blank zijn en tegen een civielen prijs; alsmede gemarineerde Haring, Bootmans-Winterharing, fijne Engelsche Bieren, Bergsche Anchovisch, fijne gemalen Leng, Engelsche Bokking, en[illegible]

---

234. Staats-Loterij.

Tweede klasse. 1e Lijst.

No. 386 *f* 1500. No. 4588 en 10142 ieder *f* 1000.

Marktberigten.

Utrecht, 28 Nov. *Winter Tarwe* van *f* 8,75 tot *f* 11,0[illegible] *Winter Rogge* van *f* 6,40 tot *f* 7,00. *Zomer Garst* v[illegible] *f* 6,25 tot *f* 6,50. *Zand Boekweit* van *f* 8,00 tot *f* 8,[illegible] *Zware Haver* van *f* 5,00 tot *f* 5,50. *Ligte Haver* v[illegible] *f* 4,40 tot *f* 4,90. *Duiven Boonen* van *f* 7,60 tot *f* 7,7[illegible] *Paarden Boonen* van *f* 7,25 tot *f* 7,50. *Groene Erwten* van *f* 10,00 tot *f* 12,50. *Capucijnders* van *f* 11,00 [illegible] 14,00. *Hennipzaad* van 6,75 tot 7,00. *Peren* van *f* 1,[illegible] tot *f* 2,00 het mud. *Appelen* van *f* 2,50 tot *f* 3,50 het m[illegible] *Boter* (*gras*) van *f* 1,04 tot *f* 1,30. *Idem* (*wei*) van *f* 0,[illegible] tot *f* 0,96 het pond. *Hoendereijeren* van *f* 3,30 tot *f* 4[illegible] de 100 stuks. *Aardappelen* van *f* 1,90 tot *f* 2,40 het m[illegible]

Ter markt waren aangebragt: 730 mudden Tarwe, 261 m. Rogge, 312 m. Boekweit, 222 m. Haver, [illegible] m. Garst, 79 m. Duiven en Paardenboonen, 12 m. Groene Erwten, 16 m. Hennipzaad, 2100 m. Aardappelen, 1[illegible] ponden Boter.

Aan de Graanmarkt was de handel traag, zonder merkbare prijsverandering.

Amsterdam, 30 Nov. Tarwe tot vorige prijzen ver[illegible] 136 ℔ witb. Pools *f* 345; 134 ℔ Jar. Eyder *f* 225; 13[illegible] Nassaud. *f* 295; 125, 128 ℔ bonte Pools. *f* 300, *f* [illegible] 130 ℔ Jarige dito *f* 535. Rogge onveranderd, 116 [illegible] Petersb. *f* 151, *f* 159; 127 Pruiss. *f* 198; 124 ℔ d[illegible] *f* 184, *f* 185. Garst; 112 ℔ Jar. Deens. *f* 180. Boekweit blijft in dezelfde gesteldheid; 118, 120 ℔ Ame[illegible] en Nijkerk *f* 242, *f* 245; 134 ℔ Holst. *f* *f* 253.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg*)

Nov.	Uren	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gevall. regen	Aanmerkingen
			N. ℔						
29	2	no.	0.0	765.56	41.9	— 1.3	0.78	0	Bijna helder.
	10	ono.	0.0	65.56	39.0	— 0.4	0.89	0	Betrokken.
30	8	o.	1.5	64.14	40.6	+ 1.6	0.89	0	Zw. bewolkt
Dec.	2	ozo.	5.5	61.98	44.2	+ 0.9	0.76	0	Bijna helder
	10	zo.	6.0	61.90	35.2	— 4.8	0.88	0	Helder.
1	8	zo.	0.5	61.90	30.4	— 8.5	0.96	0	Idem.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 30 November 1857.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$61\frac{7}{8}$	$62\frac{1}{8}$	61[illegible]
dito dito	3	„	$74\frac{1}{8}$	$74\frac{3}{8}$	74[illegible]
dito dito	4	„	$95\frac{3}{8}$	$95\frac{5}{8}$	95[illegible]
Amortisatie-Sijndikaat	$3\frac{1}{2}$	„	$88\frac{3}{4}$		
Handelmaatschappij .	$4\frac{1}{2}$	„	141	$141\frac{3}{4}$	141[illegible]
Oost-Indische Leening	4	„	$93\frac{3}{8}$		
Aand. Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	„	$99\frac{1}{2}$		
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$	pCt.	50		
SPANJE.					
Obligatien	$1\frac{1}{2}$	pCt.	$24\frac{11}{16}$	$24\frac{15}{16}$	24[illegible]
Oblig.	3	„	$41\frac{7}{16}$		
Binnenl. Schuld . . .	3	„	$36\frac{7}{16}$	$36\frac{1}{2}$	36[illegible]
Bewijzen Koepons . . .			5	$5\frac{1}{16}$	
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$43\frac{3}{8}$	$43\frac{11}{16}$	43[illegible]
dito 1856.	3	„	$42\frac{15}{16}$	43	
dito uitgestelde			25		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	$102\frac{3}{4}$		
Obligat. 1828 & 1829	5	„	$101\frac{5}{8}$	$101\frac{3}{4}$	101[illegible]
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	$90\frac{7}{8}$		
Certifikaten 1840. . .	4	„	83	$83\frac{1}{8}$	83
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	$82\frac{3}{4}$	83	82[illegible]
dito 5e Serie	5	„	$94\frac{3}{8}$	$94\frac{1}{2}$	
dito 1855 6e Serie. .	5	„	$96\frac{5}{8}$	$96\frac{3}{4}$	96[illegible]
dito Adm. te Lond.	$4\frac{1}{2}$	„	$93\frac{5}{8}$		
Cert. van Assign. . .	6	„	$63\frac{3}{4}$		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			$149\frac{1}{2}$	150	
Obligatien.	4	pCt.	$76\frac{3}{4}$	$76\frac{7}{8}$	
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en Co.*	5	pCt.	$74\frac{1}{2}$		
Oblig. Metaliek . . .	5	„	$71\frac{5}{16}$	$71\frac{9}{16}$	[illegible]
Oblig. Rente Am. . .	5	„	$84\frac{1}{2}$	$84\frac{3}{4}$	[illegible]
dito dito Nat. 1854.	5	„	$73\frac{9}{16}$	$74\frac{3}{4}$	73[illegible]
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$37\frac{3}{16}$	$37\frac{1}{4}$	
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100. .	5	pCt.	$96\frac{1}{2}$		
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855 .	100 £		$18\frac{1}{16}$	$18\frac{1}{8}$	
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	$4\frac{1}{2}$	„	$26\frac{3}{4}$	$26\frac{7}{8}$	
Grenada, Oblig. . . .	$3\frac{1}{4}$	„	$16\frac{7}{16}$	$16\frac{11}{16}$	16[illegible]
Mexiko, Obl.	3	„	$17\frac{5}{16}$	$17\frac{9}{16}$	17[illegible]
N.-Am. Illin. Spw. Aand.			92		
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7	„	$82\frac{3}{8}$	$83\frac{1}{2}$	[illegible]

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 285.
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Zitting van Dingsdag 17 November.

Tegenwoordig zijn 35 leden; afwezig de HH. *Kien*, *v. Asch v. Wijck*, *v. d. Poll*, *Laan*, *v. Veersen* en *de Heus*.

De *Voorz.* deelt mede dat door de afdeelingen voor de zaak van het Tienhovensche kanaal tot rapporteurs zijn benoemd de HH. *Spengler*, *Wijers* en *Pabst*.

Wordt bij monde van den heer *Schas*, door de komm. van rapporteurs verslag uitgebragt, betreffende de regeling der zaak van het zand- en jaagpad tusschen Utrecht en Breukelen, welke komm. adviseert:

1°. zich te vereenigen met de regeling omtrent het onderhoud van het zand- en jaagpad tusschen Utrecht en Breukelen, zoo als die door gedep. Staten is voorgesteld; en

2°. te verklaren, dat er, te oordeelen naar de mededeelingen van gedep. Staten, geene termen aanwezig zijn, om aan het verzoek van de gemeenten Nigtevecht en Vreeland te voldoen.

Ter griffie en de behandeling aan de orde gesteld na de behandeling der reeds aan de orde gestelde punten.

Wordt ter tafel gebragt:

eene missive van Gedep. Staten, betreffende de heffing van den akcijns op het geslagt in de gemeente Amersfoort, — in handen eener komm., bestaande uit de HH. *de Louter*, *Broers* en *Lagerwey*;

een adres van het veenderijbestuur van Westbroek, ter zake der voorgestelde wijziging van het veenreglement, — ter griffie.

eene missive van Gedep. Staten, betreffende hetzelfde onderwerp, — alsvoren.

Aan de orde is het verslag der komm. van rapporteurs, betreffende het verzoek van huismeesteren en regenten van het krankzinnigengesticht te Utrecht, om een prov. subsidie.

De heer *v. Tuyll v. Zuylen* deelt mede, dat de komm. van rapporteurs het 2. gedeelte der konklusie verlangt te wijzigen en alsnu voorstelt, om Gedep. Staten uit te noodigen, om van het bestuur van het gesticht alle zoodanige inlichtingen in te winnen, als strekken kunnen om het gedane verzoek met grondige kennis van zaken te beoordeelen, en in verband daarmede zoodanig voorstel aan de verg. te doen als zij zullen vermeenen te behooren.

De beraadslagingen over deze zaak worden geopend.

De heer *Ackersdijck* zegt, dat voor dit onderwerp eene bijzondere wetgeving bestaat en de inrigtingen voor krankzinnigen geene armengestichten zijn, maar inrigtingen tot geneesk. verpleging en tot bewaring, waar ook voor eigen rekening diegenen verpleegd worden, die dat zelven kunnen bekostigen. Wat nu wordt voorgesteld, is, bij te dragen, ten einde in de prov. zulk een gesticht kunne in stand blijven, dat tot nog toe zonder bijdragen reeds aanmerkelijke uitbreiding heeft erlangd. Nu stelt de komm. voor het verzoek om ondersteuning, zoo als het gedaan is, af te slaan, doch nadere inlichtingen in te winnen, ten einde te overwegen in hoeverre men iets zal verleenen. Spr. moet bekennen, dat de wetgeving over deze zaak niet zeer duidelijk is, en hij zou deswege gaarne eenige inlichting ontvangen. In de wet van 29 Mei 1841 is voorgeschreven, dat de gestichten voor krankzinnigen aan zekere regeling en toezigt onderworpen zijn en dat, als zij niet beantwoorden aan de behoefte zij gesloten zullen worden. Dit zijn bepalingen die, meent Spr., door elk lid der verg. zullen worden toegejuicht; maar omgekeerd blijkt niets in die wet, omtrent de zorg dat die gestichten zullen bestaan; slechts een flaauw spoor is daarvan te vinden; er wordt gezegd dat in zooverre in eene van de prov. aan zoodanig gesticht geen behoefte is of het er niet kan worden opgerigt, de Staten geregtigd zullen zijn om met die van eene andere prov. waar een gesticht bestaat, in overeenkomst te treden. Wat, vraagt Spr. kan die overeenkomst zijn? Niet veel anders dan om bij te dragen aan dat naburig gesticht. Maar dat men, als er een gesticht in de prov. bestaat, ook zal moeten bijdragen, opdat het voldoende zij aan de behoefte, dat, zou men zeggen, wordt verondersteld, doch het staat niet in de wet. Nu doet zich, naar Spr.'s meening, de vraag voor, of er eenige grond is, waarom de Staten worden geautoriseerd, om, wanneer zij in hunne prov. geen gesticht hebben, bij te dragen tot onderhoud en uitbreiding van dat in eene naburige prov., terwijl zij niet verpligt zouden zijn, om, als een gesticht in hunne prov. is, te zorgen, dat het in stand kunne blijven. Welligt, zegt Spr., dat in de uitvoering daaromtrent toch iets is voorgeschreven, waardoor men omtrent de algemeene norm zou kunnen worden ingelicht. Spr. moet daar te meer op wijzen, wijl men in provinciën, waar goede gestichten ontbraken, en met name in Noord-Holland, zich groote opofferingen getroost heeft, om die daar te stellen. Spr. vraagt of die opofferingen geheel uit menschlievendheid zijn geschied, dan wel of er grond was, ze te doen beschouwen als pligt. In dit laatste geval vermoedt Spr., dat er ook wel eenige grond is, waarop eene verpligting kan gebouwd worden, om voor het gesticht in deze stad bij te dragen. De komm. zegt, dat er geene verpligting bestaat en men het verzoek daarom moet afwijzen, doch daarna onderzoeken of er ook aanleiding bestaat om toch iets bij te dragen; Spr. zou meenen dat men die beide voorstellen diende ineen te smelten, want uit het onderzoek zal immers blijken in hoeverre het verzoek gegrond is, en Spr. acht het inkonsekwent, vooraf te zeggen: wat gij vraagt geven wij niet, maar nu zullen wij onderzoeken of er grond is voor uwe aanvraag. Spr. zou dus wenschen te vernemen, of er eene aanleiding is die het verleenen van bijdragen kan doen beschouwen als pligt, en tevens zou hij voorstellen, het verzoek niet af te wijzen alvorens men genoegzaam is ingelicht.

De *Voorz.* zal, voor zoover hij daartoe in staat is, gaarne voldoen aan het verlangen van den vorigen Spr. en zijne meening mededeelen ten aanzien van hetgeen waartoe men verpligt zou zijn. Spr. meent met den heer *Ackersdijck*, dat die verpligting uit de wet moest blijken en hem komt het voor, dat zoodanige verpligting tot het daarstellen of helpen daarstellen van dergelijke gestichten in de prov. in geene wet bepaaldelijk wordt aangewezen. Het eenige wat Spr. blijkt, vloeit voort uit art. 8 der wet van 1841, met dat onderscheid echter, dat niet aan de Staten wordt opgedragen, om gezamenlijk met die van andere prov. zich die zaak aan te trekken, maar art. 8 zegt dat de Staten der prov. waarin geen geneeskundig gesticht voor krankzinnigen kan of behoeft te bestaan, voor de verpleging der behoeftige krankzinnigen in hunne prov. eene billijke overeenkomst zullen sluiten met het bestuur of de besturen van een of meer in andere prov. aanwezige gestichten. Al wat dus der prov. als pligt wordt opgelegd strekt om de middelen te beramen en met de besturen der geneesk. gestichten overeenkomsten te treffen, ten doel hebbende de verpleging van behoeftige krankzinnigen bevorderlijk te zijn. Waar dus, gelijk hier, men het voorregt had een uitnemend gesticht te bezitten en het bestuur daarvan zich bereid toont ten alle tijde de behoeftigen der prov aan te nemen, bestond geen aanleiding om te handelen in overeenstemming met dat art. van de wet. Nu er bezwaren ontstaan en het bestuur moeijelijkheden schijnt te ondervinden in de regeling gelijk die tot dusverre plaats vond, nu zou de verpligting bij art. 8 bepaald in het leven geroepen worden, maar dan is die verpligting niets anders, dan de zorg vooor de opname in een of ander gesticht, welke zorg zich alleen bepaalt tot behoeftigen. Het is dus, zegt Spr., niet de verpligting der prov., die krankzinnigen daar zelve te plaatsen; de wet op het armwezen maakt daarvan een gemeentelast en in art. 26 dier wet wordt gezegd, dat de kosten, voortvloeijende uit het overbrengen van arme krankzinnigen naar en het verplegen in eene geneeskundige inrigting voldaan worden uit de fondsen der burgerlijke gemeente, waar de verpleegde zijn domicilium van onderstand heeft, en, zoo dat niet te vinden is, uit 's rijks gelden. De prov. autoriteit nu, zegt Spr., heeft met dit onderwerp hier niets gemeen, dan het verleenen van eene subsidie uit welwillendheid en ter aanmoediging aan die besturen; de verpligting echter der prov. gaat niet verder dan de overeenkomst te treffen krachtens art. 8 en, voor zoover van de autoriteit der prov. afhangt, te zorgen dat er gelegenheid geopend worde waarvan de gemeente-besturen zullen kunnen gebruik maken, om hunne arme krankzinnigen te doen opnemen en verpiegen, en zoo is de zaak ook overal opgevat. De heer *Ackersdijck* heeft gewezen op de prov. Noord-Holland en op de groote uitgaven aldaar gedaan voor het gesticht *Meerenberg*, — Spr. heeft dien maatregel niet te oordeelen, maar gelooft toch te kunnen vaststellen, dat wat de prov. N.-Holland gedaan heeft, is geweest eigen vrije keuze; dat geen wet haar heeft kunnen opleggen een gesticht in het leven te roepen. Naar Spr. meent heeft echter, behalve Friesland, geen der overige prov. dat voorbeeld gevolgd; deze hebben met de besturen van in of buiten haar bestaande gestichten overeenkomsten gesloten van zeer verschillenden aard. Gedep. Staten nu, zegt Spr., hebben gemeend, dat hieruit voor deze prov. de gevolgtrekking te putten zou zijn, dat men niet moet geven *f* 60000 en nog eene andere som van *f* 3000 per jaar, bij wijze van subsidie, wijl de prov. daartoe niet verpligt is, maar dat men, op den voet der besturen van andere prov. met het bestuur van het hier bestaand gesticht in de *eerste* plaats, en, zoo dit onmogelijk is, met een ander bestuur eene overeenkomst moest treffen, waardoor men in gelegenheid zou zijn de arme krankzinnigen te doen opnemen, ook op grond dat men meende, dat dit de verpligting der prov. was. Gedep. Staten nu zijn een kleinen stap verder gegaan en hebben gezegd: wij hebben een uitnemend gesticht, dat op het oogenblik niet met andere kan konkureren, door bijzondere omstandigheden en voor al ook omdat groote uitbreiding noodzakelijk is, en geene fondsen voorhanden zijn om die te bekostigen; nu willen wij niet nauwkeurig uitmeten en met dat gesticht den zuinigsten prijs bedingen, maar de bestuurderen ook een blijk geven van sympathie, en daarom zouden wij genegen zijn, in het te sluiten kontrakt eene som vast te stellen, iets ruimer dan wij misschien met een ander zouden kunnen overeenkomen, en in dat meerdere ligt opgesloten eene indirekte subsidie; daartoe echter bepalen wij ons, wij kunnen in de administratie van het bestuur niet indringen, en wenschen ons vreemd te houden van de onderneming. — Gedep. Staten hebben aldus, zegt Spr., gemeend, de belangstelling der prov. autoriteit voor het in deze prov. gevestigd gesticht te vereenigen met de verpligting bij de wet der prov. opgelegd.

De heer *Jongeneel* zegt, dat de afdeeling waarvan hij de eer had lid te zijn, gemeend heeft de vraag *niet* te moeten beslissen in hoeverre de provincie van regtswege verpligt zoude zijn, het krankzinnigengesticht finantieël te ondersteunen; van hare zedelijke verpligting was de afdeeling voor zich ten volle overtuigd. Aan de Gedep. Staten toch was het opgedragen eene overeenkomst met een gesticht tot opneming van behoeftige krankzinnigen, hetzij hier of elders, aan te gaan, en, vervolgt de Spr., aangenomen nu dat de meeste gestichten door overbevolking geene overeenkomst konden sluiten, en helaas, dit treurig verschijnsel doet zich in den tegenwoordigen tijd voor, in welk geval zoude deze provincie alsdan verkeeren? Gaarne erkent Spr., dat in de 2. afd. alle de leden erkenden en overtuigd waren dat de provincie de grootste verpligting aan het bestuur van het krankzinnigengesticht had. Wat toch is de geschiedenis? Men heeft door wijs beleid en goed beheer een gesticht weten daar te stellen, en uit te breiden, dat niet alleen in deze provincie, maar zelfs door het geheele vaderland eenen beroemden naam heeft verworven. Zulke uitkomsten worden schaarsch gevonden en verdienen bekend te zijn; maar — en dit is de keerzijde — nu wendt datzelfde bestuur zich tot de staten om eene geldelijke ondersteuning van *f* 60,000 voor eens en eene jaarlijksche bijdrage van *f* 2950. Hoe gunstig de 2. afd. ook ten opzigte van genoemd bestuur gestemd was, vermeende zij toch aan de aanvrage zoo als dezelve daar was liggende, zonder de noodige bescheiden tot inlichting, geen gevolg te kunnen geven; haar gevoelen was; het bestuur van het krankzinnigengesticht vraagt geld, wij daarentegen verlangen licht, en dit te meer omdat het adres te onbestemde uitdrukkingen, wat den finantieëlen toestand betrof, bevat; Spr. is geheel doordrongen van de meening dat in alle administratien nooit genoeg openbaarheid kan heerschen, hij heeft het meer dan eens verklaard, dat het als het ware een glazen stolp moet zijn, waar een ieder in zien kan, een denkbeeld nog te weinig in ons vaderland begrepen. Wat wordt, vraagt Spr., nu medegedeeld door het bestuur van het krankzinnigengesticht? Volgens het adres was er in de laatste jaren een aanzienlijk te kort ontstaan, doordien de eerste klasse in lijders verloren heeft en de derde overbevolkt was, zoodanig dat terwijl deze vroeger stonden als 1 tot 2, de feitelijke toestand alsnu was van 1 tot 5. De 2. afd. wenschte te weten welke vooruitzigten er aanwezig waren dat zich die ongunstige verhouding weder zoude herstellen, vóór alles verlangde zij echter de hoegrootheid van het te kort te kennen, daar het aangevraagde uitsluitend bestemd is tot eene noodig geachten aanen bijbouw, zoodat dit te kort op eene andere wijze moet gedekt worden, en dit verlangde de afdeeling te weten. Het genoemd bestuur deelt mede dat er bijna geene fondsen meer aanwezig zijn; er bestaan dus fondsen, — de tweede afd. verlangt te weten hoeveel deze bedragen. Het bestuur komt er open voor uit, dat wanneer de verbouwing ten [illegible] voer zal zijn gebragt, deze weder eene vermo[illegible] van onkosten voor onderhoud, vuur, lich[illegible]sers enz., zal veroorzaken. Over een en ander verlangt de afd. eene meerdere preciseering. Ook gewaagt het adres, dat de geneesheer en heelmeester als provinciale ambtenaren kunnen beschouwd worden. De afd. wenschte te weten welk toezigt van wege de provincie hierover wordt gehouden. Over deze en nog meerdere punten verlangt de 2. afdeeling licht te ontvangen. Naar aanleiding van alle deze vragen wenscht de 2. afd. aan de Gedep. *niet* op te dragen het sluiten van een voorloopig kontrakt, maar alleen zich te bepalen tot het vragen van alle noodige inlichtingen, ten einde over alles te kunnen oordeelen, en daardoor eene beslissing met kennis van zaken te kunnen nemen, opdat de provincie niet later zich te beklagen zal hebben, door het nemen van halve maatregelen groote sommen te hebben opgeofferd, zonder op den duur den finantieelen toestand van het krankzinnigen gesticht op eenen goeden grondslag te hebben gevestigd. Ten slotte dringt Spr. met den meesten ernst er op aan, dat deze zaak spoedig tot eene beslissing gebragt wordt; hem toch is door eenen onpartijdige hand medegedeeld, dat de toestand der lijders van de 3. klasse allertreurigst is, dat de gezonde en zieke lijders door overbevolking onder elkander vermengd liggen. Het lot dezer ongelukkigen is reeds zoo zwaar, dat elken dag dat dit bestendigd wordt eene gewetenszaak is. Spr. wenschte daarom, wanneer deze zaak in deze zitting niet kon worden afgedaan, haar dan in eene buitengewone zitting te beeindigen.

De heer *Pabst* zegt, dat de inlichtingen door den Voorz. gegeven, hem op het laatste punt de zaak niet duidelijk genoeg gemaakt hebben. De Voorz. zegt, dat op de prov. de pligt rust om te zorgen dat de behoeftige krankzinnigen kunnen worden opgenomen, en dat men nu met het gesticht te Utrecht eene overeenkomst deswege wil treffen en het voor elk krankzinnige iets meer geven dan men een andere inrigting zou betalen, — Spr. vraagt, wie dat meerdere zal betalen, de prov. of de gemeenten? Zijn het de gemeenten, dan helpt de prov. niet en zou Spr. groot bezwaar vinden om een ak-

koord aan te gaan, ten gevolge waarvan de gemeenten meer zouden moeten betalen dan in andere gestichten; Spr. moet dus aannemen, dat het doel is, dat de prov. dat meerdere zal betalen. — Ook in eene andere verg. heeft deze zaak bij Spr. een onderwerp van naauwgezette overweging uitgemaakt, en hij verklaart groot bezwaar te hebben gevonden en nog te vinden, om aan zulke gestichten subsidiën te geven, zonder hen eenigzins te binden. Een man, die het wel schijnt te weten, heeft in het openbaar in de verg. der Staten van Noord-Holland de vraag gesteld, wat de reden is waarom *Meerenberg* door zooveel minder personen als genezen verlaten wordt, dan kleinere gestichten, en men heeft verzekerd, dat het grootsche van die inrigting juist nadeelig werkt op het herstel, daarom gaf men verreweg de voorkeur aan die kleinere gestichten, waar beter toezigt gehouden kan worden. Is dat nu waar, dan is het de vraag of het wel een groot geluk is, zulke groote inrigtingen te hebben. De bestuurders willen steeds, en met een goed doel, hun gesticht uitbreiden, en Spr. vreest, dat als men nu eene subsidie zal geven voor de uitbreiding die heeft plaats gehad, en die zoo geschied is, dat men, gelijk de vorige Spr. zeide, dringend geld moet hebben, dan ook weêr binnen korten tijd in dien toestand zal geraken, en alsdan wederom dezelfde aanleiding zal zijn om te geven. Daarom heeft het bij den Spr. bezwaar eene hoogere som voor elk krankzinnige te geven. Hij wenscht dan inlichtingen te hebben of het niet het beste was dat de Staten na inzage genomen te hebben van alle stukken, eene som leenen ten einde in den nood behulpzaam te zijn, met de verzekering evenwel, dat als die hulp in het vervolg noodig mogt zijn zonder dat men er zich vooraf van verzekerd heeft, men die niet zal kunnen erlangen, en daarmede zou Spr. wenschen verbonden te zien, dat de verpleegkosten zoo naauw mogelijk bepaald wierden.

De heer *Jongeneel* zegt niet gesproken te hebben van dringende behoefte aan geld, maar gezegd te hebben, dat de zaak dringend regeling vereischt, en zij vereischt die omdat het gesticht zoo overbevolkt is, dat op de 3. verdieping de zieke krankzinnigen in hetzelfde lokaal liggen als de gezonde.

De *Voorz.* acht zich verpligt eenige aanmerkingen te beantwoorden. Spr. zal beginnen met de aanmerking van den heer *Pabst*, dat er zekere duisterheid in zijne voorstelling ligt ten aanzien van het sluiten van een kontrakt, met betrekking nl. tot de vraag, wie eigenlijk die kosten betalen moet. Spr. meent, dat het antwoord daarop is, dat de prov. met het gesticht kontrakteert, niet voor zich, maar voor de gemeenten, en zij krijgt daardoor voor de gemeenten, tegen betaling van zekere som door de gemeenten, de gelegenheid om voor dien prijs de krankzinnigen daar verpleegd te zien. Hieruit zou nu volgen, dat, als de bedongen prijs hooger gesteld werd dan noodzakelijk is, dit ten laste zou komen van de betrokken gemeente-besturen, en de prov. zou zich dan op zeer gemakkelijke wijze vrijgevig kunnen toonen ten laste van de gemeente-kassen; het mag evenwel, vervolgt Spr., niet onopgemerkt blijven, dat de prov. die gemeente-besturen in deze te gemoet komt, en dat de som dier tegemoetkoming ook aan de goedkeuring der verg. blijft overgelaten, zoodat, als de prov. autoriteit die besturen bovenmate zou drukken, zij met de andere hand dien druk zou kunnen opheffen. Eene andere aanmerking, zegt Spr., betreft de vraag naar inlichtingen; de heer *Jongeneel* heeft een aantal punten opgenoemd, die, Spr. erkent het, op het oogenblik geheel in duisternis gehuld zijn. Nu meent Spr. en ook Gedep. Staten, dat al die inlichtingen uitnemend te stade zouden komen, als bij de Staten de bereidwilligheid bestond, om, als zij behoorlijk waren ingelicht, eene subsidie in eens te geven, maar als men, uithoofde van gebrek aan wettelijke verpligting, ongeneigd is eene belangrijke subsidie in eens aan dat gesticht te geven, dan meenen Gedep. Staten, dat het ook niet noodig is, zich veel licht te verschaffen, want eerst inlichtingen te vragen en daarna te zeggen: nu krijgt gij toch niets, daarin meende men zekere misleiding te zien. Indien men begrijpt geen geld te moeten geven op de wijze, waarop het gevraagd is, behoeft men, zegt Spr., ook geene inlichtingen te vragen; als men begrijpt, dat zich alles oplost in het voldoen aan de verpligting, die op de autoriteit rust, dan heeft men ook geene meerdere inlichtingen noodig.

De heer *Ackersdijck* zegt, dat, volgens zijne overtuiging de zaak nog niet tot rijpheid gebragt is; Spr. vindt zich evenwel genoopt, eene enkele aanmerking voor te dragen. Wat Gedep. Staten hebben beraamd, ten einde eenigzins te gemoet te komen aan het gesticht, komt Spr. niet aannemelijk voor. De wijze waarop in het onderhoud van arme krankzinnigen voorzien wordt, behoort nog tot die bijzonderheden welke geheel abnormaal behandeld worden; er is, vervolgt Spr., in ons bestuur eene verwarring tusschen de verpligtingen der gemeenten, der provincien en van den Staat, en die verwarring vindt men ook met betrekking tot de verpleging der krankzinnigen. De armenwet zegt, dat de gemeenten de kosten voor de verpleging der arme krankzinnigen moeten betalen; en toen over die wet werd geraadpleegd, zeide de minister: wij verlangen dat het in de wet kome, maar het zal niet worden uitgevoerd; weest gerust, de staat en de prov. zullen wel een gedeelte betalen. Dit acht Spr. een toestand die moet verdwijnen voor de verbeteringen in de administratie die men te gemoet ziet; als de wet zegt dat de gemeente het moet doen, behoort ook de gemeente, en niet de staat en de provincie bij gedeelten het te doen, en, omgekeerd behooren de gemeenten niet bezwaard te worden met die menigvuldige lasten, welke verpligtingen zijn van den staat; men denke slechts aan het krijgswezen. Naar Spr.'s overtuiging moet dus niet de weg gevolgd worden dien Gedep. Staten verlangen in te slaan. Die wijze van handelen zou bovendien de Staten in een andere opzigt in botsing brengen; nu toch geven de staat $\frac{1}{3}$ de prov. $\frac{1}{3}$ en de gemeenten $\frac{1}{3}$: en als men dus de som verhoogde, zoude men omtrent de kosten door den staat en door de prov. te dragen in verwikkeling komen. Spr. komt na al het gehoorde tot deze wijze van zien: het gesticht is te bekrompen voor de arme krankzinnigen, er is dus op het oogenblik in de prov. geen genoegzame plaats voor de verpleging der arme krankzinnigen, en als de prov. nu aan hare verpligting wil voldoen, zou Spr. veel meer geneigd zijn bij te dragen tot verbetering en vergrooting van het gesticht, opdat de arme krankzinnigen er goed verpleegd kunnen worden; maar dan moet voor die verpleging ook niet meer betaald worden, dan de kosten, die daarvoor noodzakelijk zijn, en die zullen de gemeenten betalen. Spr. acht dit een veel wettiger wijs van ondersteuning dan wat is voorgesteld.

De heer *Jongeneel* verschilt in zienswijze van den Voorz. en van Gedep. Staten — die geen inlichting verlangen, omdat de Staten tot geen geldelijke bijdrage genegen zijn — hij wil dit laatste geheel in het midden laten — dit alleen wil hij evenwel verzekeren, dat wanneer uit de inlichtingen bleek dat het een goede administratie was — hij de eerste zoude zijn die zijne stem zoude geven om een geldelijke bijdrage toe te staan.

Den heer *Menso* komt het ook voor dat inlichtingen in deze zaak van weinig belang zijn, als men den aard van het gesticht in aanmerking neemt. Het is eene partikuliere onderneming, en nu zal men toch die ondernemers niet vragen hoe het met de finantieele uitkomsten hunner onderneming gaat. Spr. vraagt echter aan wie de bijdrage gegeven zal worden en welke hare waarde zal zijn. De bestuurders nemen in het gesticht verschillende lijders op; hier komen alleen ter sprake hulpbehoevenden ten laste der gemeenten, voor wie eene bijdrage noodig is van den staat en de prov. en die wordt verleend. Bij het te kennen geven der bestuurders dat niet meer in de behoeften der lijders van de 3 kl. kan voorzien worden, meent Spr., dat voor de hand ligt, dat zij meer vragen voor de verpleging dier lijders, en dat dus dengene van wie zij dit vragen worde aangetoond, dat men zoo veel meer moet betalen in evenredigheid van wat in andere prov. gegeven wordt. Spr. komt het verkieslijk voor dat men daarnaar eene overeenkomst sluit voor elken lijder.

De zitting wordt hierop gedurende een kwartier uurs geschorst.

De zitting hervat zijnde worden de beraadslagingen over deze zaak voortgezet.

De heer *Pabst* meent dat de heer *Menso* de zaak eenigzins onjuist voorsteld, als hij het gesticht voor krankzinnigen te Utrecht eene *partikuliere inrigting* noemt, waarvan de ondernemers moeten *weten* wat zij *besteden*. Spr. is van oordeel dat het gesticht te Utrecht van andere dergelijke gestichten moet worden onderscheiden. Hij wenscht de regenten niet als ondernemers beschouwd te hebben, omdat het mannen zijn die met bekwaamheid, opoffering van geld, tijd en zorgen, het gesticht tot een model voor andere landen en tot een weldaad voor het gewest hebben gemaakt. Zij die aan het hoofd staan, zijn, als men wil, *ondernemers*, maar van een partikulier verheven soort, ondernemers om een deel der lijdende menschheid *geheel belangloos* te helpen, zoo het kan, te redden. Zij verdienen dus meer dan onze achting. Het is echter eene andere vraag of de Staten het geld der provincie voor meer dan een ton gouds ter hunner beschikking mogen stellen. Daartoe kan Spr. niet medewerken. Na alles wel te hebben overwogen, moet Spr. erkennen, dat hem het denkbeeld van Gedep. Staten nu aannemelijk voorkomt, om nl. in hetgeen men jaarlijks zal betalen aan hen die belangloos de zorg voor het gesticht op zich nemen, te verzekeren, dat zij daarin de mogelijkheid zullen vinden om dat gesticht in stand te houden en uit te breiden. Dan heeft men, zegt Spr., daarin gevonden zekeren band, dat regenten niet buiten mate voor het goede zullen ijveren.

De algemeene beraadslagingen gesloten zijnde, en een voorstel van den heer *Ackersdijck*, om over beide punten der konklusie in eens te stemmen, als niet ondersteund niet in behandeling genomen zijnde, wordt, het eerste punt der konklusie van de komm. strekkende om het verzoek gelijk het daar ligt te wijzen van de hand, zonder diskussie met 32 stemmen tegen die van den heer *Ackersdijck* aangenomen. De heer *Vos* de verg. verlaten hebbende, en de heer *v. Hoytema*, nog niet tegenwoordig, nemen aan deze stemming geen deel.

De beraadslagingen over het tweede gedeelte der konklusie gelijk het door de komm. gewijzigd is, worden hierop geopend.

De *Voorz.* meent na de genomen beslissing te moeten wijzen op, Spr. zou het bijna noemen, de inkonsekwentie, nu gelegen in het voorstel dat gedaan wordt, er is nl. nu reeds aangenomen het verzoek gelijk het daar is liggende, niet toe te staan, maar in deze uitnoodiging aan Gedep. Staten kom[t] Spr. voor dat tot grondslag ligt de meening, [d...] misschien wel zal worden toegestaan. Nu meent Sp[r.] dat het voorstel zou strekken ter beoordeeling v[an] een verzoek dat reeds is afgewezen, en waarmede [de] verg. zich na die beslissing toch onmogelijk zou ku[n]nen vereenigen.

De heer *Jongeneel* kan het gevoelen niet dee[len] dat er eenige inkonsekwentie in de konklusie [...] het rapport zoude gelegen zijn. Het bestuur [v...] het krankz. gesticht vraagt een som van *f* 60,000 eens en een bijdrage van *f* 2950 jaarlijks, beide b[e]langrijke sommen; nu zegt de verg.: *zoo als het ve[r]zoek daar is liggende*, mogen wij die gelden [niet] toestaan, daartoe wordt veel meer licht verlangd [...] of het al of niet gegeven zal worden, moet la[ter] blijken, maar dit is de eerste voorwaarde om [met] kennis van zaken het verzoek in overweging te [ne]men — Spr. houdt deze wijze van handelen [...] rationeel en wenschte dat die weg altijd bewand[eld] was, dan voorzeker zou dit gebouw waar deze ve[rg.] gehouden wordt in zoodanige finantieele verwikkel[ing] niet geraakt zijn.

Den heer *Ackersdijck* blijkt uit hetgeen hij van d[en] heer *Jongeneel* verneemt, dat dit lid en welligt [...] vele andere leden juist zoo gestemd hebben, als [...] voorstelde, dat namelijk het verzoek, zooals [...] gedaan is, niet wordt toegestaan en in dien ge[...] ziet hij geene inkonsekwentie in dit voorstel, en [...] hij zich zeer goed met het eerste punt kunnen [ver]eenigen; Spr. gelooft dus, dat het 2. punt zooals [...] door de komm. gewijzigd is, zeer gevoegelijk [kan] worden aangenomen.

De heer *Bastert* gelooft, dat wat betreft de [af]deeling waarin hij zitting had, het gevoelen bij [...] algemeen niet was gelijk de heer *Jongeneel* medede[elt] en Spr. moet ook wijzen op de primitieve konklu[sie] tot staving van zijn gevoelen. De eerste konklu[sie] toch was van geheel anderen aard. Spr. heeft [...] bezwaar tegen de redaktie gelijk die thans is vo[or]gedragen. Evenwel is het toch een zeer belangr[ijk] punt en wenschelijk dat de verg. zich eenigerm[ate] uitspreke, want als Gedep. de zaak regelen eenig[...] gelijkvormig aan de regeling die nu gevraagd wo[rdt] zou het mogelijk kunnen zijn, dat de meerderh[eid] der verg. zeide: dat is onze bedoeling niet gewe[est]. Spr. meent dat de bedoeling van de meerderh[eid] geweest is dat de zaak zou gevonden worden [...] de wijze gelijk door Gedep. Staten is voorgest[eld] en gelooft, dat de gewijzigde konklusie daarvan [af]wijkt.

De heer *Lagerwey* neemt als amendement de o[or]spronkelijke konklusie der komm. over.

De *Voorz.* zegt in dat geval nu te moeten doe[n] wat hij anders niet gedaan zou hebben, zijne b[e]denkingen nl. tegen die konklusie in het midd[en] brengen. In de eerste plaats zegt zij: Gedep. Stat[en] worden gemagtigd om met het bestuur te onderhan[]delen. Te onderhandelen — waarover? Wat, vraa[gt] Spr., zal de grondslag dier onderhandelingen zijn? Gedep. Staten hebben magtiging gevraagd om te o[n]derhandelen naar een bepaalden grondslag, doch d[ie] wordt verworpen, en dus is de beteekenis der kon[]klusie niet, dat de onderhandelingen zoo gevoe[rd] zullen worden als Gedep. Staten bedoelen. Men w[il] iets anders, maar men zegt niet wat, en Ged[ep.] Staten moeten toch weten, dat, terwijl de ve[rg.] hunne grondslagen tot de onderhandeling verwerp[t,] er anderen zijn, die de verg. aannemelijk acht; [...] moet dus weten wat men bedoelt. Vervolgens [...] Spr. verder, worden Gedep. Staten gemagtigd alle i[n]lichtingen van genoemd bestuur in te winnen; [...] allen eerbied voor de verg. gelooft Spr. echter, [...] Gedep. Staten die magtiging niet behoeven; [...] Gedep. Staten wenschen inlichtingen te vragen, [...] zij dat zonder de magtiging der verg. Verder wor[den] den Gedep. Staten gemagtigd, naar aanleiding van [...] een en ander nadere voorstellen aan deze verg. [te] doen; Spr. zou ook hiervan moeten zeggen, [dat] Gedep. reeds eenmaal uitgenoodigd en door hen aan dien last voldaan zijnde, zij toch behooren te weten welke andere voorstellen men voor de hunne in de plaats gesteld wil zien. Spr. vindt dus in het amendement van den heer *Lagerwey* zekere onbestemdheid, die het moeijelijk, ja onmogelijk zou maken, aan de verwachting der verg. te voldoen.

De heer *Lagerwey* kent niet het gevoelen van [...] de leden, doch kan wel het denkbeeld der 1. af[d.] waarin hij zitting heeft, eenigzins duidelijk maken. Het verschil met het voorstel van Gedep. Staten wa[s] daar hoofdzakelijk, dat Gedep Staten hadden voor[]gesteld, in te staan voor de betaling voor een va[st] aantal lijders, en de 1 afd. heeft gemeend dat o[m] eene verpligting in dien zin op zich te nemen, eenigzin[s] gevaarlijk kon wezen in de gevolgen voor de prov[.] het tweede punt was, dat men niet gaarne een kon[]cept kontrakt zag overgelegd, want als Gedep. State[n] een kontrakt hadden gesloten, en het door de verg. niet geratificeerd werd, zou dit altijd eenigzins de schijn hebben van eene onbeleefdheid. Deze zien[s]wijze der 1. afdeeling schijnt *oorspronkelijk*, ze[gt] Spr., in de komm. van rapporteurs gezegevierd [te] hebben, waaraan de *veranderde* redaktie der konklu[sie] thans in den weg staat, maar waaraan Spr. zi[ch] blijft hechten.

De heer *Jongeneel* beaamt het gesprokene do[or] den heer *Lagerwey*.

(*Vervolg hierna.*)

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.